

BIULETYN OGRODÓW BOTANICZNYCH
Nr 2, 1967

WANDA WRÓBEL-STERMIŃSKA
Ogród Botaniczny UJ

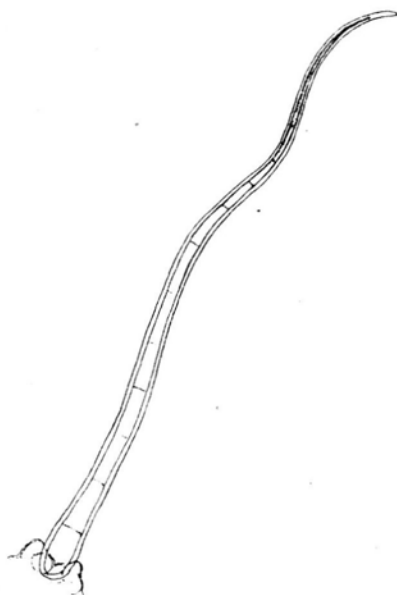
OBSERWACJE NAD *DOMBEYA WALLICHII* BENTH. ET HOOK.

Flora Madagaskaru posiada około 85% roślin endemicznych, które odgrywają dużą rolę pod względem zarówno ekonomicznym jak i ogrodniczym. We florze tej nie brak także elementu afrykańskiego, łączącego tę wyspę z kontynentem. Przykładem tego jest rodzaj *Dombeya*, z rodziny *Sterculiaceae*, liczący około 100 gatunków drzew i krzewów, rosnących w strefie tropikalnej i subtropikalnej Afryki i Madagaskaru.

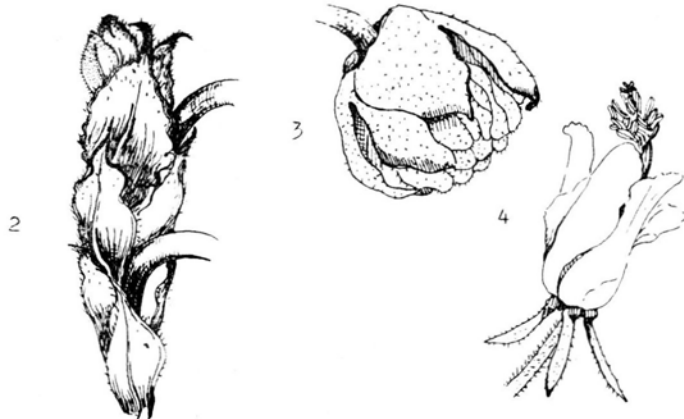
Spośród licznych gatunków rodzaju *Dombeya* bardzo ładnym drzewem jest *D. wallichii*, endemit Madagaskaru, nazwany od odkrywcy, botanika francuskiego — Józefa Dombeya. W literaturze roślina ta znana jest także pod synonimami: *Astrapaea wallichii* Lindl., *A. speciosa* Dietr., *Pentapetas speciosa* Wall.

W szklarniach Krakowskiego Ogrodu Botanicznego, w kolekcji roślin tropikalnych rosną dwa okazy około 40-letniej *Dombeya wallichii*, dochodzące do 4 m wysokości, o obwodzie pni 20—28 cm (na wysokości 20 cm od ziemi) oraz o rozłożystych koronach. Okazałe, pojedyncze, sercowate liście wraz z ogonkiem osiągają 85 cm długości, zaś szerokość ich blaszek dochodzi do 40 cm. Brzegi liści są faliste, w górnej części ząbkowane, na szczycie zakończone wyrostkiem okapowym, o nerwacji palczastej. Charakterystyczną cechą tego gatunku jest filcowate owłosienie blaszek liściowych i ich ogonków, jak również szypulek i okryw kwiatostanowych. Wielokomórkowe włoski wyrastają po 3—4 tworząc gwiazdkowate skupienia. U nasady liści wyrastają do 6 cm długości i 3 cm szerokości, czerwono nabiegłe, brzegiem falowane i orzęsione przylistki, które odpadają wraz ze starzejącymi się liśćmi. Zerwane liście wydzielają śluzowate substancje, podobnie jak liczne gatunki z rodziny *Malvaceae*.

W szklarniach naszego Ogrodu *Dombeya* zakwita w okresie od listopada do stycznia; jest ona rośliną krótkiego dnia. W literaturze czas kwitnienia podawany jest na styczeń i luty, co jest mniej więcej zgodne z periodyzmem zakwitania tego gatunku w jego ojczyźnie.

Rys. 1. Pojedynczy włoszek (pow. 40×) z powierzchni blaszki liściowej

Rys. 2. Szczyt gałązki okryty przylegającymi przylistkami. Wielkość nat.

Rys. 3. Nierozwinięty pąk kwiatostanowy. Wielk. nat.

Rys. 4. Kwiat *Dombeya wallichii*. Wielk. nat.

Jeden z opisywanych okazów rośnie w dużym wazonie w bardzo wilgotnej szklarni o temperaturze 22°C; drugi natomiast wysadzony jest wprost do ziemi (liściowo-kompostowej) w szklarni o mniejszej wilgotności i o temp. 16—20°C.

Okaz pierwszy rośnie i kwitnie słabiej (6—10 kwiatostanów) podczas gdy drugi, znajdujący się w korzystniejszych i odpowiedniejszych dla siebie warunkach, kwitnie bardzo obficie (ma do 40 kwiatostanów). Przy nadmiernej wilgotności i wyższej temperaturze pąki kwiatostanowe często niszczej \dot{a} zanim się rozwin \dot{a} .

Kwiaty zebrane s \dot{a} w baldachokształtne, 65—70-kwiatowe kwiatostany, otulone kilkunastoma liśćmi okrywowymi. Kwiatostany zwisaj \dot{a} ku dołowi na długich szy-pułkach (około 40 cm). Wiotkie do 5 cm długie i pięciopielne jasnoczerwone kwiaty nie rozwijaj \dot{a} się całkowicie, lecz otulaj \dot{a} zrosł \dot{e} w rurk \dot{e} (16—20) pręciki i wystaj \dot{a} cy słupek o 5 znamionach. Pręciki produkuj \dot{a} bardzo duży pyłku. Ziarna pyłku s \dot{a} okrągłe z kolczastymi wyrostkami.

Kwiatostan *Dombeya wallichii* utrzymuje się w pełni kwitnienia przez 8—15 dni, po czym nie odpada lecz usycha na drzewie. Okwiat staje się przezroczysty jak papier; można przypuszczać, że odgrywa on rolę przy rozsiewaniu się owoców (torebek), jak to bywa u innych gatunków tego rodzaju. Na przykł \dot{a} d u *Dombeya reticulata* i *Dombeya senegalensis*, których torebki przenoszone s \dot{a} przez wiatr wraz z zeschniętym okwiatem, dzięk \dot{y} któremu utrzymuj \dot{a} się w powietrzu. Ridley zalicza tego typu owoce do oskrzydłonych (corroline-winget fruit).

Mimo wielu prób nie udał \dot{a} się kwiatów *Dombeya wallichii*, rosnących w naszych szklarniach, zapylić i uzyskać nasion.

LITERATURA

- Bonstedt C., 1931, Pareys Blumengärtneri, Berlin.
 Ridley H. N., 1930, The dispersal of plants throughout the world, Ashford, Kent.
 Good R., 1964. The geography of the flowering Plants, London.

Z. GUMIŃSKA i M. GRACZÓWNA
 Wrocławski Ogród Botaniczny

DALSZE DOŚWIADCZENIA ZE ZŁOCIENIAMI OGRODOWYMI (CHRYZANTEMAMI) W UPRAWIE HYDROPONICZNEJ

Jednym z zagadnień opracowywanych we Wrocławskim Ogrodzie Botanicznym s \dot{a} badania nad wyszukaniem najodpowiedniejszego stężenia pożywki dla poszczególnych roślin ozdobnych. W latach 1962—1965 opracowano najwłaściwsze stężenie soli mineralnych dla upraw hydroponicznych: *Acacia verticillata*, *Anthurium scherzerianum*, *Asparagus sprengeri*, *Campanula isophylla*, *Chrysanthemum indicum*, *Cyclamen persicum*, *Dianthus caryophyllus*, *Gladiolus +colvillii* 'Ruber' i *Zantedeschia*